

Innst. 203 S

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Dokument 8:43 S (2009–2010)

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Svein Flåtten, Øyvind Halleraker, Gunnar Gundersen, Frank Bakke Jensen, Henning Warloe og Elisabeth Røbekk Nørve om personlig sparing og ansattes medeierskap i bedrifter

Til Stortinget

Sammendrag

Stortingsrepresentantene Svein Flåtten, Øyvind Halleraker, Gunnar Gundersen, Frank Bakke Jensen, Henning Warloe og Elisabeth Røbekk Nørve fremmet 14. januar 2010 følgende forslag:

«I

Stortinget ber Regjeringen i løpet av våren 2010 fremme en sak for Stortinget om hvilke tiltak som kan iverksettes for å bidra til at flere ansatte blir medeiere i egen bedrift, herunder en vurdering av de erfaringer som er høstet i land som har gunstig regelverk for ansatte som vil kjøpe aksjer i egen bedrift.

II

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til en opptrapping av den skattefrie rabatten ved ansattes kjøp av aksjer i egen bedrift, samt en vurdering av å flytte beskatningstidspunktet for fordelene ved kjøp av rabatterte aksjer fra kjøpstidspunktet til salgstidspunktet.

III

Stortinget ber Regjeringen i løpet av våren 2010 fremme en sak for Stortinget som redegjør for Konti

for Langsiktig Aksjesparing (KLAS) og fremme forslag for Stortinget om en spareinnretning som gir personlige sparere mulighet til å nyttiggjøre seg fritaksmetoden, og å investere i norsk næringsliv, uten å måtte opprette egne investeringsselskap.»

Det vises til Dokument 8:43 S (2009–2010) for en nærmere redegjørelse og begrunnelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Thomas Breen, Gunvor Eldegard, Irene Johansen, Gerd Janne Kristoffersen, lederen Torgeir Micaelsen, Torfinn Opheim og Dag Ole Teigen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Leirstein, Jørund Rytman, Kenneth Svendsen og Christian Tybring-Gjedde, fra Høyre, Gunnar Gundersen, Arve Kambe og Jan Tore Sanner, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Egeland, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Kristelig Folkeparti, Hans Olav Syversen, og fra Venstre, Borghild Tenden, viser til at finansministeren har avgitt uttalelse om forslaget i brev av 12. februar 2010. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Fleirtallet i komiteen, medlemmene fra Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, meiner at det er positivt at tilsette får auka innflytelse og ansvar for eiga bedrift. Ulike lover bidreg til dette i dag, blant anna selskapslovgjevinga, arbeidsmiljølova og skattelova. Fleire bedrifter har med gjeldande reglar funne det

lønsamt å etablere ordningar for tilsettes kjøp av aksjar i eiga bedrift innanfor gjeldande regelverk. Fleirtalet ser difor ikkje at det er naudsynt med endringar på dette området.

Fleirtalet meiner skattesystemet skal vera rettvist og effektivt. Ved å auka det skattemessige fråtrekket ved kjøp av aksjar vil ein koma i tvilstilfelle om kva som er avlønning og ikkje. I utgangspunktet skal all avlønning skattelegjast likt. Fordelen ved kjøp av aksjar i eiga bedrift til underkurs er i utgangspunktet skattepliktig på same måten som lønn. Det er difor ikkje ønskeleg å auke skattesubsidieringa av aksjesal til underkurs til tilsette gjennom å auke denne skatterabatten eller utsette tidspunktet for skattlegging.

Vidare vil ei vesentleg utviding av den gjeldande fritaksordninga kunna verka svært vilkårleg, bl.a. fordi det berre er tilsette i visse aksjeselskap som kan nytte godt av fordelene.

Samstundes bidrar ei slik ordning både til å vatna ut skattegrunnlaget og til å komplisere administrative avlønningssystem. Skattereglane på dette området bør ikkje vatnast ut ytterlegare. Breie skattegrunnlag er avgjerande for at ein skal kunne halde dei formelle skattesatsane lave og sikra skattesystemets stabiliserande verknad ved svinging i konjunkturane.

Allereie i dag opplever mange tilsette stor usikkerheit knytt til sjølve lønnsinntekta. Fleirtalet meiner såleis at det er lite gunstig med reglar som kan stimulera til å auka risikoen for dei tilsette ved å gjera ein større del av framtidig inntekt avhengig av marknadsverdien av selskapet.

Når det gjeld forslaget om KLAS, viser fleirtalet til at Finansdepartementet har eit slikt forslag til vurdering. Etter ei evaluering av skattereformen vil regjeringa koma tilbake til saka.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at ordningar for ansattes medeierskap i egen bedrift er i vekst over hele EU, samt at dette i lang tid har vært vanlig i land som for eksempel USA. Disse medlemmer viser også til forslaget som opplyser at Storbritannia, Frankrike, Belgia og Danmark har utsatt beskatningstidspunktet for ansattes medeierskap til ansatte avhender aksjen eller eierandelen, og at det kun beskattes som kapitalskatt.

Disse medlemmer konstaterer at erfaringer fra de land som har ordninger for medeierskap, viser at det resulterer i økt produktivitet og konkurransekraft. Disse medlemmer viser til at internasjonale undersøkelser viser at slike ordninger har mange positive virkninger, bl.a. gir det større motivasjon blant de ansatte, økt innovasjon og økt lønnsomhet.

Dette er også grunnen til at EU-kommisjonen ønsker mer bruk av ordninger for ansattes eierskap.

Disse medlemmer viser sogar til eksempelet NHO trakk frem under høringen, også omtalt i Dagens Næringsliv 30. november 2009 der Veidekkes ansatte gjennom året har ervervet aksjer for nesten 60 mill. kroner i entreprenørkonsernet og til sammen eier om lag 20 prosent av konsernet. Dette er avgjørende for bedriftskulturen og for forståelse av verdiskapning.

Disse medlemmer påpeker at finanskomiteen utelukkende har fått positive tilbakemeldinger fra høringsinstansene i denne saken, og at det er grunn til å tro at både arbeidsgivere og arbeidstakere vil sette pris på at det innføres tiltak for å øke ansattes medeierskap i egen bedrift. Disse medlemmer vil understreke at betydningen av opplæringsprogrammer for å fremme en eierkultur for ansatte er viktig, og at dette også må tas inn i vurderingene som fremlegges for Stortinget.

Når det gjelder den iboende forskjellsbehandlingen i det norske skattesystemet med en fritaksmetode for utbytte til selskaper og skatt på utbytte til personer, var dette et viktig moment kritikere av skattereformen påpekte da reformen med innføring av utbytteskatt ble behandlet i Stortinget.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av høsten 2010 fremme en sak for Stortinget om hvilke tiltak som kan iverksettes for å bidra til at flere ansatte blir medeiere i egen bedrift, herunder en vurdering av de erfaringer som er høstet i land som har gunstig regelverk for ansatte som vil kjøpe aksjer i egen bedrift.»

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Venstre viser videre til finansministerens omtale av en «KLAS-ordning», og tolker dette som manglende vilje til å seriøst ville vurdere et slikt system. Disse medlemmer er av den oppfatning at en slik vurdering kan foretas før evalueringen av skattereformen er gjennomført.

Disse medlemmer viser for øvrig til de momenter som nevnes i saksfremlegget fra forslagsstillerne.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til en opptrapping av den skattefrie rabatten ved ansattes kjøp av aksjer i egen bedrift, samt en vurdering av å flytte beskatningstidspunktet for fordelene ved kjøp av rabatterte aksjer fra kjøpstidspunktet til salgstidspunktet.»

«Stortinget ber regjeringen i løpet av høsten 2010 fremme en sak for Stortinget som redegjør for Konti for Langsiktig Aksjesparing (KLAS) og fremme forslag for Stortinget om en spareinnretning som gir personlige sparere mulighet til å nyttiggjøre seg fritaksmetoden, og å investere i norsk næringsliv, uten å måtte opprette egne investeringsselskap.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i løpet av høsten 2010 fremme en sak for Stortinget om hvilke tiltak som kan iverksettes for å bidra til at flere ansatte blir medeiere i egen bedrift, herunder en vurdering av de erfaringer som er høstet i land som har gunstig regelverk for ansatte som vil kjøpe aksjer i egen bedrift.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til en opptrapping av den skattefrie rabatten ved ansattes kjøp av aksjer i egen bedrift, samt en vurdering av å

flytte beskatningstidspunktet for fordelene ved kjøp av rabatterte aksjer fra kjøpstidspunktet til salgstidspunktet.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen i løpet av høsten 2010 fremme en sak for Stortinget som redegjør for Konti for Langsiktig Aksjesparing (KLAS) og fremme forslag for Stortinget om en spareinnretning som gir personlige sparere mulighet til å nyttiggjøre seg fritaksmetoden, og å investere i norsk næringsliv, uten å måtte opprette egne investeringsselskap.

Komiteens tilråding

Komiteen viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:43 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Svein Flåtten, Øyvind Halleraker, Gunnar Gundersen, Frank Bakke Jensen, Henning Warloe og Elisabeth Røbekk Nørve om personlig sparing og ansattes medeierskap i bedrifter – bifalles ikke.

Oslo, i finanskomiteen, den 25. mars 2010

Torgeir Micaelsen

leder

Jørund Rytman

ordfører

Vedlegg**Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til finanskomiteen,
datert 12. februar 2010****Dokument 8: 43 S (2009-2010) Om personlig sparing og ansattes medeierskap i bedrifter**

Jeg viser til forslaget fra representantene Svein Flåtten, Øyvind Halleraker, Gunnar Gundersen, Frank Bakke Jensen, Henning Warloe og Elisabeth Råbekk Nørve om at:

1. Regjeringen i løpet våren 2010 fremmer en sak for Stortinget om hvilke tiltak som kan iverksettes for å bidra til at flere ansatte blir medeiere i egen bedrift.
2. Regjeringen i løpet av våren 2010 legger frem forslag til opptrapping av den skattefrie rabatten ved ansattes kjøp av aksjer i egen bedrift, samt en vurdering av å flytte beskatningspunktet for fordelene ved kjøp av rabatterte aksjer fra kjøpstidspunktet til salgstidspunktet.
3. Regjeringen i løpet av våren 2010 fremmer en sak for Stortinget om redegjør for Konti for Langsiktig Aksjesparing (KLÅS) og fremme forslag for Stortinget om en spareinnretning som gir personlige sparere mulighet til å nyttiggjøre seg fritaksmetoden, og å investere i norsk næringsliv, uten å måtte opprette egne investeringsselskap.

Jeg er positiv til at ansatte får økt innflytelse og ansvar for egen bedrift, jf. også formuleringen i Soria Moria II-erklæringen som forslagsstillerne viser til. Ulike lover bidrar til dette i dag, blant annet selskapslovgivningen, arbeidsmiljøloven og skatteloven. Jeg viser også til at salg av aksjer til underkurs for ansatte, slik en del bedrifter praktiserer i dag, bidrar til økt eierskap blant de ansatte. Jeg vil imidlertid ikke anbefale å gi ytterligere skattestimulans til dette enn det som gjelder i dag, slik forslagsstillerne går inn for, jf. nedenfor. Som kommentar til forslag I ser jeg ikke grunnlag for å fremme en egen sak for Stortinget om dette i løpet av våren 2010.

Når det gjelder forslag II om skattefritak for salg av aksjer til underkurs til ansatte, har vi allerede en viss stimulans ved at den enkelte ansatte kan få et begrenset skattefritak ved kjøp av aksjer til underkurs i egen bedrift. Begrensningen ligger i at fritaket ikke kan overstige 20 pst. av aksjenes salgsverdi, og heller ikke kan overstige 1500 kroner per år. Å øke skatte-subsidieringen av aksjesalg til underkurs til ansatte gjennom å øke denne skatterabatten eller utsette tidspunktet for beskatning, har imidlertid en del uheldige sider.

Et effektivt og rettferdig skattesystem kjennetegnes ved at ulike former for godtgjøring fra arbeidsgiver generelt skattlegges likt, enten godtgjøringen kommer i form av lønn eller andre goder. Fordelen ved kjøp av aksjer i egen bedrift til underkurs er i utgangspunktet skattepliktig på samme måte som lønn. En vesentlig utvidelse av den gjeldende fritaksordningen vil virke svært vilkårlig, bl.a. fordi det kun er ansatte i visse aksjeselskaper som kan nyte godt av fordelene. Videre bidrar en slik ordning både til å uthule skattegrunnlaget og til å komplisere administrative avlønningssystemer. Skattereglene på dette området bør ikke uthules ytterligere. Brede skattegrunnlag er avgjørende for at man skal kunne holde de formelle skattesatsene lave og sikre skattesystemets stabiliserende virkning ved svingning i konjunktorene.

Ordninger som stimulerer bedriftene til å knytte en større del av avlønningen til utviklingen av aksjeverdien i selskapet, bidrar også til å øke den ansattes økonomiske risiko knyttet til arbeidsforholdet. I dag er det allerede mange ansatte som opplever at usikkerheten knyttet til selve lønnsinntekten er stor. Da er det lite gunstig med regler som stimulerer til å øke risikoen for de ansatte ved å gjøre en større del av framtidig inntekt avhengig av markedsverdien av selskapet

Representantene viser i sitt forslag til at flere bedrifter med gjeldende regler har funnet det lønnsomt å etablere ordninger for ansattes kjøp av aksjer i egen bedrift. Det er imidlertid ikke sannsynliggjort at det skulle ligge samfunnsøkonomiske gevinster i ytterligere skattesubsidiering av ansattes eierskap som bedriftene og de ansatte ikke finner fordelaktig uten slik subsidiering. Er interessen stor nok hos både arbeidstaker og arbeidsgiver, vil de foreliggende muligheter, enten rabatterte kjøp med beskatning, eller kjøp til full kursverdi, stort sett gi god anledning til å realisere denne interessen. At andre land har valgt gunstigere ordninger på dette området, er ikke et selvstendig argument for at Norge skal gjøre det samme.

På denne bakgrunn ønsker jeg ikke å arbeide videre med det foreliggende forslag II.

Når det gjelder forslag III om en spareinnretning som gir personlige sparere muligheten til å nyttiggjøre seg fritaksmetoden, uten å måtte opprette egne investeringsselskaper, er det kjent at Finansdepartementet har et slikt forslag til vurdering.

En arbeidsgruppe bestående av representanter fra Oslo Børs, Aksjonærforeningen og Verdipapirsentralen har utarbeidet et forslag til en aksjemodell, kalt Konti for Langsiktig Aksjesparing ("KLAS"), hvor personlig eide aksjer faller inn under et regelverk som langt på vei tilsvarer fritaksmetoden for aksjeselskaper. Forslaget baseres på plassering av aksjene i et lukket kontosystem som forvaltes av godkjente finansinstitusjoner. Finansdepartementet fikk oversendt en rapport med beskrivelse av modellen i desember 2008.

Det er imidlertid en del problemstillinger som må utredes nærmere før det kan tas stilling til om Regjeringen vil foreslå en slik kontomodell for personlige aksjeinvestorer. Blant annet må det foretas en grun-

dig vurdering av om en ordning som foreslått vil være gjennomførbar innenfor rammene av EØS-avtalen og de ulike skatteavtalene med andre stater. Særlige utfordringer i denne sammenheng er spørsmålene om utenlandske aksjonærers og utenlandske finansinstitusjoners forhold til en slik kontomodell, ut fra våre internasjonale forpliktelser om kapitalflyt, likebehandling og ikke-diskriminering.

Forslaget om KLAS må ses i sammenheng med resultatet av evalueringen av skattereformen 2004-2006, varslet i St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. Fritaksmetoden er et vesentlig element i skattereformen. Det vil derfor neppe bli aktuelt å avklare et eventuelt lovforslag om KLAS før denne evalueringen er gjennomført.

